

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 03.04.2008, sp. zn. 29 Odo 502/2006, ECLI:CZ:NS:2008:29.ODO.502.2006.1

Číslo: 24/2009

Právní věta: Pro závěr o opodstatněnosti soupisu příslušného majetku do konkursní podstaty úpadce je určující, že předpoklady takového soupisu nastaly nejpozději v době, kdy soud rozhodl o vylučovací žalobě (srov. § 154 odst. 1 o. s. ř.). Skutečnost, že zákonné podmínky takového soupisu nastaly později než v době soupisu, může mít význam z hlediska možné odpovědnosti za škodu způsobenou předčasným soupisem osobě, o jejíž majetek šlo, a z hlediska možného sporu o případné užitky vzešlé z tohoto majetku v době, kdy sepsán býti neměl.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 03.04.2008

Spisová značka: 29 Odo 502/2006

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 154 odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 19 odst. 2 předpisu č. 328/1991Sb. ve znění do 31.12.2007

§ 27 odst. 5 předpisu č. 328/1991Sb. ve znění do 31.12.2007

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 17. 12. 2002 K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové vyloučil z konkursní podstaty úpadce O. T. jednu ideální polovinu označeného domu s označenou stavební parcelou (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud dospěl po provedeném dokazování k závěru, že žalovaná správkyně konkursní podstaty úpadce sepsala nemovitosti (jako celek) do konkursní podstaty úpadce 10. 12. 2000 (a tento soupis předložila konkursnímu soudu 14. 6. 2001) nesprávně jako majetek ve společném jmění manželů (úpadce a žalobkyně E. T.), ačkoliv posléze vyšlo najevo, že nemovitosti jsou v (rovnodílném) podílovém spoluvlastnictví žalobkyně a úpadce. Soud dále vyšel z toho, že žalovaná vyzvala žalobkyni 2. 1. 2002 k plnění do konkursní podstaty (ke složení poloviny ceny zastavených nemovitostí). Na tomto základě uzavřel, že žalovaná měla postupovat dle § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), a teprve po bezvýsledné výzvě mohla spoluvlastnický podíl žalované na nemovitostech sepsat do konkursní podstaty úpadce.

K odvolání žalované V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 13. 10. 2005 změnil rozsudek soudu

prvního stupně tak, že žalobu o vyloučení označených nemovitostí zamítl (první výrok) a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (první a druhý výrok).

Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu věci zjištěného soudem prvního stupně, nesouhlasil však s jeho právními závěry. Přisvědčil sice námitce žalobkyně, že ke 14. 6. 2001 byl soupis jejího spoluvlastnického podílu do konkursní podstaty úpadce neoprávněný, zdůraznil však, že žalovaná toto pochybení napravila pozdější výzvou z 2. 1. 2002 (doručenou žalobkyni 15. 1. 2002). Jelikož žalobkyně na tuto výzvu v určené třicetidenní lhůtě nereagovala (nesložila cenu spoluvlastnického podílu), vznikla žalované povinnost spoluvlastnický podíl sepsat. Marným uplynutím lhůty určené v oné výzvě tak byl výše popsán nedostatek zhojen.

Ostatní námitky (že žalobkyni nebyl předložen znalecký posudek, podle kterého byla stanovena cena spoluvlastnického podílu a že jí žalovaná nezaslala potvrzení o zrušení zástavních práv ke dni složení ceny spoluvlastnického podílu) neměl odvolací soud za významné. Přitom podotkl, že žalobkyně ani netvrdila, že by požadovaná cena spoluvlastnického podílu byla nepřiměřenou jeho hodnotě. Zánik zástavních práv při složení ceny spoluvlastnického podílu do konkursní podstaty lze dle odvolacího soudu dovodit výkladem – ve smyslu ustanovení § 170 odst. 1 písm. e) zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, a § 28 odst. 5 ZKV.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně včasné dovolání, namítajíc, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požadujíc, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Konkrétně dovolatelka kritizuje závěr odvolacího soudu, který na jedné straně přisvědčil její námitce, že spoluvlastnický podíl nebyl ke 14. 6. 2001 sepsán do konkursní podstaty úpadce právem (jelikož správce konkursní podstaty nedodržel zákonný postup dle § 27 odst. 5 ZKV), na druhé straně však uvedl (s přihlédnutím k pozdější výzvě správce konkursní podstaty ze dne 2. 1. 2002, doručené dovolatelce 15. 1. 2002 a k následnému marnému uplynutí třicetidenní lhůty), že správce konkursní podstaty svým dalším postupem tento nedostatek zhojila.

Podle dovolatelky je ustanovení § 27 odst. 5 ZKV ustanovením kogentním a případná následná výzva spolu s marným uplynutím v ní stanovené lhůty, které předcházely soupisu majetku do konkursní podstaty, nemůže zhojit nesprávný či nezákonný postup správce konkursní podstaty. Tomu by muselo předcházet také vyloučení neprávem sepsaného majetku ze soupisu. Odvolací soud tedy v podstatě akceptoval kroky správce konkursní podstaty odpovídající postupu podle ustanovení § 27 odst. 5 ZKV ve znění účinném do 30. 4. 2000. Dovolatelka tak má za to, že bez jakýchkoliv pochybností prokázala, že nemovitosti neměly být zařazeny do soupisu majetku konkursní podstaty úpadce.

Žalovaná ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, majíc napadené rozhodnutí za správné. Je toho názoru, že spoluvlastnický podíl na nemovitostech náleží do konkursní podstaty, neboť 2. 1. 2002 učinila výzvu dle § 27 odst. 5 ZKV, kterou dovolatelka obdržela 15. 1. 2002; třicetidenní lhůta ke složení ceny podílu na nemovitostech pak žalobkyni marně uplynula 14. 2. 2002. Proto mohla žalovaná 15. 2. 2002 sepsat spoluvlastnický podíl žalobkyně do konkursní podstaty úpadce. Jelikož nemovitosti v té době již byly sepsány v konkursní podstatě, nebylo důvodu tento úkon opakovat.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Se zřetelem k bodu 3. článku II. zákona č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb.,

občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 4. 2005 (odvolací soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve stejném znění).

Dovolání je ve smyslu § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, avšak není důvodné.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem co do závěru o oprávněnosti zápisu spoluvlastnického podílu na nemovitostech do soupisu konkursní podstaty.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 19 ZKV, jsou-li pochybnosti, zda věc, právo nebo jiná majetková hodnota náleží do podstaty, zapíše se do soupisu podstaty s poznámkou o nárocích uplatněných jinými osobami anebo s poznámkou o jiných důvodech, které zpochybňují zařazení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty do soupisu (odstavec 1). Soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba není včas podána, má se za to, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota je do soupisu pojata oprávněně (odstavec 2).

Ustanovení § 27 odst. 5 ZKV pak určuje, že osoby, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky (§ 28) vůči úpadci, správce vyzve, aby do 30 dnů vyplatily ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby ve stejné lhůtě složily cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna. Nevyplatí-li uvedené osoby zajištěnou pohledávku nebo nesloží-li cenu věci, práva nebo pohledávky, zapíše správce věc, právo nebo pohledávku do soupisu podstaty (§ 18). Věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě. Ustanovení tohoto odstavce neplatí, jde-li o ručitele včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení (např. směnečné rukojemství, záruky poskytnuté věřitelem na zajištění celního dluhu).

V této podobě (pro další výklad rozhodné) platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání v době, kdy žalovaná sepsala nemovitosti do konkursní podstaty úpadce (10. 12. 2000), a ani později změn nedoznala.

Podle ustáleného výkladu podávaného soudní praxí (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu uveřejněné pod čísly 27/2003 a 9/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), k předpokladům, za nichž může soud vyhovět žalobě o vyloučení majetku ze soupisu majetku konkursní podstaty podle § 19 odst. 2 ZKV, patří, že:

- 1) Označený majetek byl správcem konkursní podstaty příslušného úpadce vskutku pojat do soupisu majetku konkursní podstaty.
- 2) Vylučovací žaloba podaná osobou odlišnou od úpadce došla soudu nejpozději posledního dne lhůty určené této osobě k podání žaloby výzvou soudu, který konkurs prohlásil.
- 3) Žalovaným je správce konkursní podstaty.
- 4) V době, kdy soud rozhoduje o vyloučení věci, trvají účinky konkursu a sporný majetek je

nadále sepsán v konkursní podstatě (nebyl v mezidobí ze soupisu majetku konkursní podstaty vyloučen).

5) Osoba, která se domáhá vyloučení věci ze soupisu, prokázala nejen to, že tento majetek neměl (nebo ke dni rozhodnutí o žalobě již nemá) být do soupisu zařazen, nýbrž i to, že právo, které vylučovalo zařazení majetku do soupisu majetku konkursní podstaty, svědčí jí.

Nejvyšší soud dále např. v rozsudku ze dne 22. 6. 2006, sp. zn. [29 Odo 51/2005](#), uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 12, ročník 2006, pod číslem 179, vysvětlil, že vylučovací žaloba podle § 19 odst. 2 ZKV je procesní žalobou, jejímž prostřednictvím se pro dobu trvání konkursu konečným způsobem vymezuje příslušnost určitého majetku ke konkursní podstatě a ve které se soud o právu založeném předpisy práva hmotného vyjadřuje jen jako o otázce předběžné. V řízení o této žalobě jde o to, zda je dán (jakýkoliv) důvod, pro který má být dotčený majetek ze soupisu vyloučen, nebo zda je zde (jakýkoliv) důvod, jenž vyloučení majetku ze soupisu ve vztahu ke konkrétnímu vylučovateli brání.

V rozsudku ze dne 29. 3. 2006, sp. zn. [29 Odo 367/2006](#), uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 11, ročník 2006, pod číslem 167, dále Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, podle kterého, bylo-li žalobě na vyloučení majetku ze soupisu konkursní podstaty úpadce vyhověno jen proto, že výzva podle § 27 odst. 5 ZKV neměla předepsané náležitosti nebo nebyla řádně doručena osobě, která tímto majetkem zajišťuje pohledávku vůči úpadci, pak správci konkursní podstaty nic nebrání v tom, aby výzvu splňující zákonem předepsané náležitosti této osobě znovu doručil a po uplynutí zákonem stanovené třicetidenní lhůty případně přikročil k novému soupisu takového majetku.

Z posledně citovaného rozhodnutí, na jehož závěrech nemá Nejvyšší soud důvod cokoliiv měnit a na které v podrobnostech odkazuje, se podává, že vady výzvy dle § 27 odst. 5 ZKV, které v konečném důsledku mohou zpochybnit opodstatněnost soupisu příslušného majetku do konkursní podstaty úpadce, mohou být zhojeny tím, že správce konkursní podstaty zašle příslušné osobě novou (řádnou) výzvu. Může-li tak správce konkursní podstaty učinit dokonce i poté, co pro vady výzvy neuspěl v řízení o vylučovací žalobě proti němu podané, pak je odtud zřejmé, že tak může učinit i dříve (např. před zahájením řízení o vylučovací žalobě). Nebrání-li uplatnění této skutečnosti princip koncentrace řízení (srov. zejména § 118b odst. 1 o. s. ř.) nebo (v odvolacím řízení) režim neúplné apelace (srov. § 119a, § 205a a § 211a o. s. ř.), pak je soud oprávněn k ní v řízení přihlédnout a zhodnotit její právní význam.

Obecně lze proto otázku, o jejíž řešení je Nejvyšší soud dovolatelkou žádán, formulovat tak, zda správce konkursní podstaty, který po marném uplynutí lhůty určené ve výzvě podle § 27 odst. 5 ZKV sepsal majetek ve vlastnictví třetí osoby, jehož se výzva týkala, do konkursní podstaty úpadce, může po zjištění, že výzva neměla předepsané náležitosti nebo z jiných příčin nevyvolala zamýšlené právní následky, zaslat příslušné osobě novou (řádnou) výzvu a jejím doručením vyvolat zákonem předvídané účinky, aniž by příslušný majetek předtím vyloučil z konkursní podstaty úpadce. Jinak řečeno, zda lhůta ke splnění povinností popsanych ve výzvě začne u druhé (řádné) výzvy běžet a skončí i tehdy, je-li majetek, jehož se výzva týká, již sepsán (chybně) v konkursní podstatě. (Obdobně lze uvedenou otázku formulovat i pro případy, kdy správce konkursní podstaty činí první /řádnou/ výzvu v době, kdy je příslušný majetek již /chybně/ sepsán v konkursní podstatě.)

V intencích výše citované judikatury k tomu Nejvyšší soud uzavírá, že pro závěr o opodstatněnosti soupisu příslušného majetku do konkursní podstaty úpadce je určující, že předpoklady takového soupisu nastaly nejpozději v době, kdy soud rozhodl o vylučovací žalobě (srov. § 154 odst. 1 o. s. ř.). Skutečnost, že zákonné podmínky takového soupisu nastaly později, než v době soupisu, může mít význam z hlediska možné odpovědnosti za škodu způsobenou předčasným soupisem osobě, o jejíž majetek šlo, a z hlediska možného sporu o případné užitky vzešlé z tohoto majetku v době, kdy

sepsán býti neměl.

Jestliže tedy správkyňe konkursní podstaty úpadce zaslala žalobkyni řádnou výzvu z 2. 1. 2002 (doručenou žalobkyni 15. 1. 2002), pak marným uplynutím zákonné třicetidenní lhůty určené žalobkyni v této výzvě ke splnění povinností zástavní dlužnice, předjímaných v § 27 odst. 5 ZKV, zhojila nedostatky svého předchozího postupu, bez zřetele k tomu, že majetek byl v té době stále sepsán v konkursní podstatě úpadce. Ode dne následujícího po dni, kdy žalobkyni uplynul poslední den lhůty stanovené ve výzvě z 2. 1. 2002, lze tedy mít spornou nemovitost (ideální podíl na ní) za sepsanou v souladu s ustanovením § 27 odst. 5 ZKV.

Lze tudíž uzavřít, že dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dán není. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).